

היום נלמד בעזרת ה':

יומא דף יא

אבולי דמחוזא: שערי העיר מחוזא היו בנויים ככיפה עגולה, שמעליה היה בנוי 'כובי' שבו התגורר שומר בית האסורים, ודרך שערים אלו היו נכנסים ל'כובי'. שערים אלו אמנם פטורים ממזוזה מצד עצמם, בגלל שהסיבה שבנו אותם היתה רק בשביל לחזק את בית ה'כובי' (בנין הבנוי על גבי שערים העשויים ככיפה חזק יותר), אבל שערים אלו שימשו ככניסה ל'כובי' עצמו ומשום כך היו חייבים לכאורה במזוזה.

חזן בית הכנסת = שמש.

ויאמר שמואל: הרי הקב"ה אמר לו שילך למשוח את דוד למלך, ומדוע הוא חושש משאלו? ועוד יותר, הקב"ה הוא זה שאומר לו להתנהג בהסוואה כאילו הוא הולך לשחוט עגלת בקר? והתשובה היא שבמקום שמצויה סכנה אין סומכין על הנס, ולכן גם אין את הכלל של שלוחי מצוה אינן ניזוקין.

תני רב כהנא: רב כהנא ורב יהודה שנו ברייתות סותרות בעניין חיוב מזוזה ונחלקו בביאורו.

רב כהנא - 'בית התבן ובית הבקר.. פטורים.. מפני שהנשים נאותות בהן'. רב כהנא מפרש 'נאותות' = מתרחצות. טעם הפטור כי אין כבוד להניח מזוזה במקום גנאי (שנשים עומדות שם ערומות). אבל לפי זה סתם בית תבן ובית בקר (שנשים לא רוחצות בהן) חייבים במזוזה.

רב יהודה - 'רפת בקר פטורה מן המזוזה'. כלומר סתם רפת (שלא רוחצים בה). רב יהודה מפרש את הברייתא הקודמת 'נאותות' = מתקשטות. וכלומר שאע"פ שהן מתקשטות בהן פטורים ממזוזה (כי אינם בית דירה).

רב כהנא - מביא ברייתא נוספת 'רפת בקר פטורה.. ושהנשים מתקשטות בה חייבת'. סתירה לדעתו של רב יהודה ופירושו בברייתא הראשונה?

(המשך בדף הבא ↓)

הגמרא מסיקה שיש כאן מחלוקת תנאים. ונחלקו רב כהנא ורב יהודה בפירוש המחלוקת. הגמרא מביאה ברייתא שבה נמצאת המחלוקת:

דתניא: 'ביתך המיוחד לך פרט לבית התבן ולבית הבקר.. שפטורין.. ויש מחייבין, באמת אמרו (לכולי עלמא) בית הכסא.. ובית המרחץ ובית הטבילה ושהנשים נאותות בהן פטורים'.

רב כהנא - המחלוקת היא בסתם בית הבקר. ת"ק סובר שפטורים ויש מחייבים. אבל לכולי עלמא בבית שנים נאותות בְּרַחֲצוֹת פטור ממזוזה. (ויש חידוש בשלושת סוגי המרחצאות, עיין רש"י).

רב יהודה – המחלוקת בבית הבקר שמתקשטות בו. ת"ק סובר שפטורים (אפילו שמתקשטות בו) ויש מחייבים (בגלל שמתקשטות, כלומר שיש בו שימוש דירה). אבל בסתם בית בקר לכולי עלמא פטורים ממזוזה. והמשך הברייתא 'באמת אמרו בית הכסא.. ובית המרחץ' אֵע"פ שהנשים נאותות במתקשטות בהן פטורים, כי יש שם זוהמא מרובה.

והתניא בשעריך: הקושיא היא שלא מוזכר שהסיבה למזוזה בבית הבקר ובית התבן בגלל שהנשים נאותות שם, אלא אפילו בסתמא.

שער המדי: העשויו ככיפה (כך עושים בארץ מדי).

👉 **שער הגבוה עשרה טפחים ורחב ארבעה טפחים חייב במזוזה.**

כיפה: פתח עגול ככיפה, רבי מאיר מחייב במזוזה, וחכמים פטורים לפי שעל השער להיות רחב לפחות ארבעה טפחים, וכל כיפה מתקצרת בראשה לפחות מד'. אבל אם יש ברגליה של הכיפה גובה י' טפחים לפני שמתחיל השער להתעגל, ויש שם רוחב ד' טפחים, לדעת כולם חייבת במזוזה, שהרי אפילו אם הכל היה סתום מגובה י' טפחים ולמעלה הרי שיש כאן פתח גבוה עשרה ברוחב ד' החייב במזוזה.

(המשך בדף הבא ↓)

אמר אביי: לדעת כולם כיפה הגבוהה עשרה, אבל אין ברגליה גובה של ג' טפחים לפני שהשער מתחיל להתעגל ונעשה צר מארבעה, הרי היא פטורה ממזוזה, לפי שעד גובה ג' טפחים זה נחשב לחלק מהקרקע ונמצא שאין כאן שער רחב ארבעה. וכן אם יש ברגליה גובה של ג' טפחים ברוחב ארבעה לפני שמתחיל העיגול, אבל אינה גבוהה עשרה, הרי היא פטורה ממזוזה, לפי ששער שאין גובהו עשרה פטור ממזוזה.

מחלוקתם היא כאשר הכיפה גבוהה עשרה, ויש ברגליה גובה שלשה ברוחב ארבעה, אבל לפני שמגיעה לגובה עשרה התמעט רחבה מארבעה, ויש בה לחוק ולהשלימה לארבעה כלומר שהחומה סביב השער רחבה באופן שאפשר לחקוק בה ולהרחיב את הפתח שיהיה רחב ארבעה עד לגובה עשרה. שלדעת רבי מאיר - חוקקים להשלים, דהיינו אנו רואים את הכותל המתעגל כאילו חקקנו בו את הפתח ברוחב ד' טפחים, והוא חייב במזוזה.

דרך ביאתך: את המזוזה יש לקבוע בצד שממנו הוא נכנס לבית, וכשאדם עוקר את רגליו ללכת הוא עוקר את רגלו הימנית קודם, ולכן יש לקבוע אותה בצד ימין של הכניסה לבית.

מי שמיחד ביתו לו: אדם שיש בו צרות העין, ואינו מוכן להשאיל את כליו לאחרים ואומר שאין לו, הקב"ה מפרסם לכולם שיש לו כלים ע"י שמביא נגע בביתו ועליו לפנות את כל הכלים מביתו לרה"ר שלא יטמאו.